

Zápis

z jednání odborné sekce pro insolvenční právo České advokátní komory (dále jen „ČAK“)
konané 7. 2. 2018 v sídle ČAK

Přítomni:

JUDr. Michal Žižlavský, JUDr. Pavel Berger, JUDr. Jaroslav Brož, JUDr. Ivan Juřena, JUDr. Kateřina Martínková, JUDr. Petr Michal, Mgr. Jan Vavřina, JUDr. Lenka Vidovičová, Mgr. Robert Klenka, JUDr. Václav Bílý, LL.M., Ph.D., JUDr. Jan Kubálek, Mgr. Petr Veselý, Ing. Jan Plaček, Ph.D., JUDr. Marcela Marešová, Ph.D., MBA, Mgr. Roman Macháček,

Omluveni:

Mgr. Adam Sigmund, JUDr. Petr Michal, Mgr. Jiří Tomola, Mgr. Petr Sprinz, Mgr. Jiří Šebesta, JUDr. Daniel Ševčík,

Hosté:

Mgr. Petra Vrábliková

Jednání zahájeno v 10:00 hodin

Program:

1. Informace k novému složení a fungování sekce

Předseda sekce JUDr. Žižlavský představil nové členy sekce a informoval o záměrech nově zvoleného představenstva, co se týče využívání odborných sekcí. Tyto by měly fungovat efektivně směrem k podpoře legislativního úsilí ČAK a měly by se podílet na formulaci zásadních stanovisek prezentovaných Komorou.

2. První poznatky z aplikace velké novely insolvenčního zákona, účinné od 1. 7. 2017

Členové sekce diskutovali dopady novely insolvenčního zákona, provedené zákonem č. 64/2017 Sb., s účinností od 1. 7. 2017. Shoda panuje v tom, přenos některých soudních agend na insolvenční správce představuje pro insolvenční správce zvýšení pracovní v oblasti oddlužení. Odbřemenění soudů od těchto agend se zatím v praxi nepromítlo do urychlení

insolvenčních řízení. V praxi byl zaznamenán faktor nižší úcty dlužníků k insolvenčním správcům, na které se přesunula soudní agenda. Respekt k soudcům v taláru byl logicky vyšší. Správci nedisponují žádným oficiálním dokladem, průkazem apod. To se projevuje negativně například při návštěvě obydlí dlužníka, kde se dlužníci zpravidla chovají jinak, než u soudu nebo při návštěvě provozovny insolvenčního správce.

JUDr. Brož poukázal na to, že narůstající agenda insolvenčních správců vyžaduje hlubokou orientaci ve všech aspektech jejich činnosti a neměla by být zatěžována zbytečně formalistickými požadavky. Jeví se mu vhodné znovu otevřít otázku zřízení komory insolvenčních správců ze zákona, a to i s ohledem na trendy evropské úpravy v oblasti regulace činnosti a vzdělávání správců.

JUDr. Berger doporučuje zabývat se úvahou, zda by správcům pro účely vybraných úkonů nemělo být přiznáno postavení úředních osob. JUDr. Brož poukázal na to, že by to na stranu druhou s sebou neslo i celou řadu povinností a zejména odpovědnost. Členové sekce se shodli na tom, že by stačilo, kdyby správce měl průkaz, vydaný ministerstvem, jímž se by se mohl prokázat.

JUDr. Martínková poukázala na problém zákazu hlasování tzv. koncernových věřitelů při hlasování o reorganizačním plánu v režimu předpřipravené reorganizace. Tento problém byl podrobněji diskutován. K hlasování dochází v případě předpřipravené reorganizace podle platné úpravy hlasovacími lístky, ještě před zahájením insolvenčního řízení. Koncernový věřitel nemá procesní prostor pro to, aby mohl žádat soud o přiznání hlasovacího práva. Insolvenční soud nemá kdy a jak rozhodnout před zahájením insolvenčního řízení - tedy v době hlasování o předpřipraveném reorganizačním plánu - o přiznání hlasovacího práva. Pokud tento nedostatek právní úpravy nepřeklene soudní praxe, koncernový věřitel nemá k dispozici nástroj, jak dosáhnout přiznání hlasovacího práva, a to ani tehdy, jsou-li pro to dány vážné důvody. Je tak z hlasování úplně vyloučen. To je dvojnásob nešťastné z toho důvodu, že předpřipravené reorganizace představují nejrychlejší variantu reorganizace s nejnižšími nároky na financování insolvenčního procesu a jde o reálnou cestu, jak mohou podniky překonat finanční potíže. Sama nová úprava zákazu hlasování koncernových věřitelů se jeví v současné podobě velmi nešťastná, neboť omezuje reálnou možnost záchrany insolventních podniků.

Problémy byly dále zaznamenány ohledně režimu dědictví v rámci majetkové podstaty dlužníka. V praxi není jednotný názor na to, co se do podstaty zahrnuje, zda čistá hodnota dědictví a z čeho a jak by měly být vypořádány závazky. JUDr. Martínková vyslovila přesvědčení, že do podstaty by měla být zahrnuta pouze čistá hodnota dědictví jako mimořádný příjem. Poukázala na praxi Vrchního soudu v Olomouci, který má za to, že pohledávky, související s dědictvím, je třeba do insolvenčního řízení přihlašovat, přičemž vznikají dvě majetkové podstaty. Dle jejího názoru by měla být pasiva dědictví vypořádána odděleně od podstaty a k rozdělení mezi věřitele by měla být předána čistá hodnota dědictví. Byť se to jeví logické, zákon však tuto problematiku neřeší.

Obdobně se judikатурní praxe rozchází při řešení odporovatelného (neúčinného) úkonu a okamžiku, kdy je třeba přihlásit pohledávku z titulu uhrazení kupní ceny z neúčinného úkonu - od okamžiku právní moci rozhodnutí o jeho neúčinnosti nebo jako ostatní věřitelé. Z dikce úpravy není zřejmé, jaký je režim této pohledávky, a zejména od kdy má být uspokojována, jde-li o řešení úpadku oddlužením, konkrétně splátkovým kalendářem. Diskutující se shodli na tom, že ačkoli ani novela tento reálný problém nijak neřeší (jde o déletrvajícím problém), z logiky

věci by měla být tato pohledávka posuzována jako pohledávka nově vzniklá, a to okamžikem právní moci rozhodnutí o odpůřčí žalobě, a teprve od tohoto okamžiku může být uspokojována. Jde o obdobný problém, jakým je splnění podmínky u podmíněné pohledávky.

Mgr. Veselý poukázal na problém advokátů jako sepisovatelů oddlužovacích návrhů. V praxi byla v některých případech zaznamenána snaha účtovat kromě odměny za sepis návrhu ještě související poradenství, a to nad zákonný limit. Ministerstvo spravedlnosti se vyjádřilo v tom smyslu, že odměna za sepis návrhu konzumuje i jakékoliv související poradenství (přímo související se sepisem návrhu a že hodlá takové jednání u správců, kteří nejsou advokáti, kárně stíhat. V případě advokátů hodlá jako kárný žalobce iniciovat kárná řízení. Obdobně se opakovaně řeší problém, kdy a z čeho má být odměna za sepis návrhu uhrazena a zda ji advokát musí přihlásit jako pohledávku do insolvenčního řízení. Praxe se kloní k závěru, že odměna nemá být placená před podáním insolvenčního návrhu, ale má být uhrazena dlužníkem ihned po jeho podání, tak, aby ji nebylo třeba zahrnovat do schváleného splátkového kalendáře. Takové odůvodnění je logické i potud, že jde-li o odměnu advokáta, je možné argumentovat aplikací normy vyšší právní síly. Poskytnutí právní služby je zde projevem práva na spravedlivý proces a v tomto rámci je třeba přistupovat i k prioritě úhrady odměny za sepis návrhu na oddlužení advokátem.

JUDr. Kubálek poukázal na to, že zákon výslovně neřeší, do kdy lze měnit výši přihlášené pohledávky v souvislosti s novou koncepcí „přezkumu“ pohledávek. Může nastat situace, že se o termínu „přezkumu“ nikdo nedozví. Po diskusi převážil názor, že i když soud již termín přezkumu nezveřejňuje, je termín povinen zveřejnit správce (podáním, zveřejněným v insolvenčním rejstříku). Možnost měnit výši přihlášené pohledávky nadále končí v okamžiku, kdy je skončen „přezkum“, resp. schválením zprávy o přezkumu. Shodně vyrozumění o popření má správce dělat hned, ale účinné je až schválením zprávy o přezkumu.

3. Aktuální priority legislativy v insolvenčním právu (nulové oddlužení, příprava směrnice o preventivní restrukturalizaci a druhé šanci, záměr nového civilního řadu soudního)

A/ Novela insolvenčního zákona (nulové oddlužení)

Předseda sekce JUDr. Žižlavský stručně informoval členy sekce o obsahu další vládní novely insolvenčního zákona, zahrnující tzv. nulové oddlužení. Jde o sněmovní tisk 71, předložený do Poslanecké sněmovny dne 28. 1. 2018. JUDr. Žižlavský poukázal na to, že jde o velké téma, a to mimo jiné i proto, že koncept nulového oddlužení pravděpodobně bude v blízké budoucnosti směřován i na podnikatele. Oblasti oddlužení spotřebitelů a oddlužení podnikatelů se totiž začínají na evropské úrovni prolínat. Obsahově jde o poněkud spornou novelu. Ne všechny zásadní změny jsou dostatečně pokryty důvodovou zprávou. Samotný prostor pro oddlužení je dělen na několik časových pásem s různou mírou minimálního uspokojení pohledávek věřitelů (3 roky 50%, 5 let 30% a 7 let 0%). To je to, o čem se hovoří jako o těžišti navrhované novely (zejm. viz §§ 395 až 412a návrhu novely insolvenčního zákona). Výslovně se tedy ruší dosavadní bariéra minimálního uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů 30% (vyjma případu, kdy objem závazků dlužníka přesáhne tisícnásobek existenčního minima).

Předseda sekce JUDr. Žižlavský dále poukázal na to, že jednou z věcí, o které se naopak nemluví, je to, že se v podstatě ruší možnost oddlužení plněním splátkového kalendáře. Z návrhu novely insolvenčního zákona plyne, že nadále by mělo být možné pouze oddlužení a) zpeněžením majetkové podstaty nebo b) plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty (viz návrh novelizace § 398). V praxi převažující způsob oddlužení, spočívající v plnění splátkového kalendáře (bez zpeněžení majetkové podstaty) by tak nadále neměl být možný. Hlavní problém spatřuje JUDr. Žižlavský aktuálně nikoli v samotném návrhu řešení, na který nemá dosud názor, ale v nedostatečném zdůvodnění této navrhované změny v důvodové zprávě a v nedostatečném vyhodnocení dopadů takto zásadní změny.

Dr. Plaček poukázal na to, že navrhovaná novela představuje řešení, které nemá podporu veřejnosti a to z mnoha různých důvodů, především jde o otázku ústavněprávní ve vztahu k ochraně vlastnických práv věřitelů.

JUDr. Vavřina má za to, že je na místě zdůraznit, že nejsou dodržována pravidla řádného legislativního procesu. Je zde nejen snaha omezovat meziresortní připomínkové řízení, ale i snaha přesouvat úpravu v rozporu se základními požadavky ústavního pořádku do úpravy vyhlášek, proti čemuž by se měla ČAK vymezit.

V diskusi poznamenal JUDr. Berger, že zřejmě nebyly dostatečně vyhodnoceny dopady (RIA) na justici a insolvenční správce. Tuto otázku řeší důvodová zpráva pouhým konstatováním, že v důsledku novely z roku 2017 se justici odlehčilo, a proto by neměly nastat problémy. K tomu všichni členové sekce shodně vyjádřili své pochybnosti.

Mgr. Veselý ještě upozorňuje na skutečnost, že navrhovaná novela insolvenčního zákona počítá s tím, že by ze zpeněžení bylo vyňato obydlí dlužníka podle jeho hodnoty určené prováděcím předpisem; z pohledu věřitelů by tak zásadní otázka, zda bude nebo nebude zpeněžován byt nebo jiné obydlí dlužníka, nebyla řešena na úrovni zákona, ale pouze na úrovni prováděcího předpisu.

Dr. Plaček přiblížil některé aspekty nového oddlužení a zmínil i to, že se připravuje alternativní návrh, který by předložil sekci poté, co budou práce na něm ukončeny. Podle jeho informací shoda na navržené podobě nulového oddlužení je malá. Podle něj není tato podoba průchodná. Chybou je, že s navrženým řešením ostře nesouhlasí systémoví věřitelé.

JUDr. Kubálek vznesl dotaz, jak pohlížet na situaci, kdy bude soudem zjištěná výše závazků nakonec vyšší než výše těchto závazků, uvedená v návrhu na povolení oddlužení (dlužník zatají sepisovateli návrhu některé své závazky). Členové sekce se shodují v tom, že v případě sepisu návrhu advokátem (nikoli insolvenčním správcem) platí advokátní režim sepisu listiny o právním úkonu, tedy se použije čl. 6 odst. 3 Etického kodexu.

B/ Směrnice o rámcích pro preventivní restrukturalizaci, druhé šanci a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení a o změně směrnice 2012/30/EU

Místopředsedkyně sekce JUDr. Vidovičová stručně informovala o obsahu návrhu výše uvedené směrnice. Česká advokátní komora oslovila JUDr. Ondřeje Vondráčka Ph.D., LL.M., legislativního právníka Evropské komise, který se podílel na přípravě směrnice. JUDr. Vondráček přednese tuto problematiku podrobněji na specializovaném semináři, na který

budou pozváni členové sekce. Návrh navazuje na již transponovanou směrnici z roku 2012, byl zveřejněn v listopadu 2017. Přínejmenším půjde o vzájemnou výměnu informací, případně lze text návrhu směrnice ještě ovlivnit kvalifikovanými připomínkami.

Směrnice nemá být plně harmonizační, přesto v ní úvahy o sjednocení na celoevropské platformě jsou. Páteř tvoří myšlenka zefektivnění restrukturalizačního procesu a tzv. druhá šance. Důraz je kladen na pomoc podnikatelům ještě před obdobím hrozícího úpadku (včetně detekování takové situace). Vyžaduje to poměrně sofistikovaný přístup na straně věřitelů i dlužníků. Konkrétní řešení samotná směrnice neobsahuje, pouze dává na zvážení vytvoření národních testů na předběžné vyhodnocení úpadkové situace a poskytnutí hodnotících testů veřejnosti. Samotné instituty insolvenčního práva jsou shrnuty do jedné části a výrazně předsunuty před zahájení insolvenčního řízení.

Druhá šance je popsána konkrétněji. Základním zadáním je umožnit podnikatelům oddlužit se zcela, a to bez rozlišování mezi osobními dluhy a dluhy z podnikání. Základní myšlenkou je, že doba oddlužení a lhůta pro návrat do podnikatelského života by neměla být delší než tři roky. Směrnice se týká i problematik zákazu činnosti. Zákaz činnosti by měl pominout prostým uplynutím doby, bez jakékoliv autorizace ze strany soudu nebo jiného státního orgánu.

Směrnice na rozdíl od našeho tisku číslo 71 (nulové oddlužení) nadále počítá s řešením insolvence splátkovým kalendářem.

Směrnice se zabývá profesními standardy soudců, insolvenčních správců a dalších osob, např. poradců pro restrukturalizace, pravděpodobně to povede k nějakým požadavkům na vzdělávání a přezkušování.

JUDr. Vidovičová konečně zmínila, že návrh směrnice počítá i s tím, aby elektronizace insolvenčních rejstříků a formulářů byla přeshraniční, a to do dvou, maximálně do tří let od účinnosti směrnice.

V diskusi JUDr. Brož poukázal na to, že návrh směrnice vytváří právní rámec pro předinsolvenční restrukturalizační proces, přičemž má jít o proces neveřejný, ale formalizovaný. Považuje to za důsledek zjištění, že veřejná restrukturalizace (insolvenční řízení, zahrnující soudní proces reorganizace) je v některých případech kontraproduktivní. Jde o tlak na řešení dluhů podnikatele před prohlášením úpadku po britském vzoru, směrnice má v tomto směru především otevřít diskusi.

C/ Další aktuální priority legislativy ČAK

Předseda sekce JUDr. Žižlavský informoval o nově vzniklém poradním orgánu představenstva pro přípravu nového civilního řádu soudního, jehož je členem. Výbor zahájil práce na připomínkách k věcném záměru tohoto předpisu, který zveřejnilo ministerstvo spravedlnosti. Záměr zahrnuje v poměrně širokém rozsahu i tzv. advokátský proces, jako systémové řešení, které může přispět ke zjednodušení a zrychlení civilního soudního řízení. To by se mělo týkat i incidenčních sporů, které souvisejí s insolvenčním řízením. Případné připomínky a podněty ohledně advokátského procesu lze směřovat k rukám předešlé sekce.

4. Různé

Předpokládaný termín konání semináře s JUDr. Ondřejem Vondráčkem Ph.D., LL.M., legislativním právníkem Evropské komise, který se podílel na přípravě výše uvedené směrnice, je 26.3.2018 od 9.00 hod. v Paláci Dunaj v Praze.

Za správnost:

JUDr. Michal Žižlavský
předseda odborné sekce ČAK pro
insolvenční právo